

Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.no

29.09.2011
Vår referanse: 11-554

Høring - tiltak mot ulovlig fildeling mm

Norsk Journalistlag (NJ) er organisasjonen for redaksjonelle medarbeidere og frilansere som har journalistikk som hovedyrke. Medlemmer i NJ forplikter seg til å utøve sitt yrke på grunnlag av retten til fri informasjon og hensynet til faglig integritet. I NJs formålsparagraf slås det blant annet fast at laget skal ivareta medlemmenes opphavsrettsinteresser og verne om ytringsfriheten, den redaksjonelle uavhengigheten og medlemmenes journalistfaglige interesser.

NJ er tilfreds med at det er lagt fram forslag til endringer i åndsverkloven som styrker rettighetshavernes mulighet til å håndheve sine rettigheter ved krenkelses på Internett, for eksempel ved ulovlig fildeling.

NJ slutter seg i all hovedsak til vurderingene, avveiningene og konklusjonene i departementets høringsnotat – med følgende kommentarer og forslag.

Innledende bemerkninger

Til nå er det musikk- og filmbransjen som i størst grad har vært utsatt for ulovlig fildeling. Den norske mediebransjen – herunder radio- og fjernsynsselskaper og produksjonsselskaper som lager nyhets- og aktualitetsprogrammer, dokumentarer, underholdnings- og dramaserier og filmer til etermedia – har foreløpig ikke vært rammet i samme omfang. Utenlandske og særlig amerikanske serier har derimot vært ulovlig kopiert på Internett i stort skala. Et norsk eksempel er produksjonene med Lars Monsen, der både videoer, lydbøker og tv-programmer er tilgjengelig på fildelingsnettverk. Ulovlig nettoverføring av fjernsynssendinger (samtidig og uendret) ser også ut til å være et økende problem.

Forklaringen på denne forskjellen er delvis at musikk og film er svært populært i befolkningen og særlig blant ungdommer og unge voksne, dels at medieproduksjoner i

stor grad er gjort gratis tilgjengelig via Internett, blant annet i form av on demand streamingtjenester.

En av de største utfordringene mediebransjen står overfor er at mediebruken i økende grad går over til digitale plattformer, samtidig som de tradisjonelle medier, som fortsatt er den helt dominerende inntektskilden for bransjen, svekkes. Å utvikle forretningsmodeller som øker inntektene på digitale medier er derfor helt avgjørende. Ut over det samfunnsmessige behovet for å beskytte rettighetshaverne i sin alminnelighet, er det av stor betydning at rettighetshaverne innenfor vår bransje har mulighet til å ivareta sine interesser i forhold til ulovlig fildeling og andre krenkninger på de digitale plattformene. Dette er særlig viktig i nå som også tradisjonelle mediebedrifter utvikler abonnementsløsninger som kan være utsatt for ulovlig fildeling.

Adgang til å registrere og lagre IP-adresser uten konsesjon

NJ støtter forslaget om at rettighetshavere skal kunne fortsette å registrere og lagre IP-adresser, men at dette i framtiden kan gjøres uten konsesjon fra Datatilsynet. Dette vil gi rettighetshaverne en bedre og mer forutsigbar rammebetingelse enn dagens ordning.

NJ støtter samtidig forslaget om at personopplysningsloven for øvrig skal gjelde for behandlingen. Vi mener det er nødvendig at registrering av IP-adresser krever meldeplikt i henhold til personopplysningsloven § 31, og minner i den sammenheng om Datatilsynets sanksjonsmuligheter i lovens kap. VIII ved brudd på denne plikten.

Ettersom ulovlig fildeling kan være gjenstand for journalistikk, viser vi til unntaksbestemmelsene i personopplysningslovens § 7, som oppstiller begrensninger i personopplysningsloven for “journalistiske formål” av hensyn til ytringsfriheten. På bakgrunn av EU-domstolens dom av 16. desember 2008 (case C-73/07) skal “journalistisk” tolkes vidt, og vil innebære at flere av bestemmelsene i loven ikke kommer til anvendelse for journalister som behandler personopplysninger i utelukkende journalistisk øyemed.”

Tilgang til abonnentens identitet etter avveining mot andre hensyn

NJ mener at mulighet til å få utlevert identiteten til abonnenter som står bak ulovlig fildeling er nødvendig for at rettighetshaverne skal kunne fastsette, gjøre gjeldende og forsvare et rettskrav. Dette må imidlertid avveies mot andre hensyn og i på en måte som ivaretar abonnentens rettssikkerhet. NJ slutter seg derfor til departementets forslag om at utlevering av en abonnents identitet bare skal kunne pålegges av en domstol, og at domstolen foretar en interesseavveining av de hensyn som skal ivaretas ved en slik avveining.

Selv om vi i ikke har konkrete eksempler på at kildevernet kan bli krenket gjennom en slik behandling, finner vi det riktig å påpeke at dersom spørsmålet om massemedienes kildevern skulle komme på spissen i domstolens interesseavveining, tilsier avveiningsnormen etter dagens kildevernregler at internetttilbyderen aldri kan bli pålagt å utlevere en identitet som kan avsløre journalisters anonyme kilder. Det er som kjent særlig EMD Goodwin-saken fra 1996 som generelt har klargjort hvordan denne vurderingen skal foretas. Her kan det etter vår oppfatning legges til grunn at inngrep i kildevernet må ha et “altoverveiende samfunnsmessig behov” utover de opphavsretts-

krenkende ytringene som omhandles i foreliggende høringsnotat. Som det heter i Goodwinsaken:

“Having regard to the importance of the protection of journalistic sources for press freedom in a democratic society and the potentially chilling effect an order of source disclosure has on the exercise of the freedom, such a measure cannot be compatible with Article 10 of the Convention unless it is justified by an overriding requirement in the public interest. [...] In sum, the limitations on the confidentiality of journalistic sources call for the most careful scrutiny by the Court.”

Sletting og blokkering av nettsted

Ytringsfriheten er en grunnleggende forutsetning for journalisters yrkesutøvelse. Det å stanse en kontinuerlig publisering for å dempe en ulovlig ytrings skadelige effekter, er et svært alvorlig inngrep i ytrings- og informasjonsfriheten.

Når NJ likevel støtter utkastets § 56 c) om vedtak for å hindre tilgang til nettsted som i stort omfang krenker opphavsretten eller andre rettigheter etter åndsverkloven – i situasjoner der det ikke finnes andre rettslige virkemidler for å få fjernet de ulovlige ytringene – er det fordi vi mener forslaget i tilstrekkelig grad sikrer et fornuftig kompromiss mellom opphavsretten på den ene side og ytrings- og informasjonsfriheten på den andre.

Ved å innføre strenge vilkår samt en avveining av disse motstridende hensynene, minsker dette etter vår oppfatning risikoen for at internettilbyderen vil kunne fungere som en uønsket, privat sensurinstans. En slik avveining kan for eksempel resultere i at det kun er deler av nettstedet som skal blokkeres, og ikke hele nettstedet.

NJ støtter domstolsbehandling

Departementet legger fram to alternative løsninger for hvilket organ som skal kunne fatte vedtak om sletting og blokkering. NJ mener at det finnes vektige argumenter for begge alternativene. Når vi likevel støtter alternativet med domstolsbehandling, er det med henvisning til at sletting og blokkering representerer et alvorlig inngrep i forhold til andre rettigheter. Vi mener at et selvstendig og uavhengig statsorgan som domstolen, er bedre egnet til å foreta de nødvendige avveininger enn et forvaltningsorgan. Dette vil i større grad kunne ivareta rettssikkerhetsgarantier som kontradiksjon og muntlige forhandlinger.

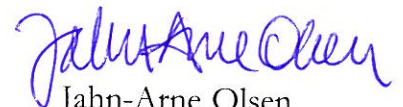
Varselbrev

NJ mener at høringsnotatet gir gode argumenter for å etablere en ordning med varselbrev. En slik ordning kan kalles et lavterskeltiltak, ettersom det gir abonnenten opplysninger om at adressen har blitt brukt til ulovlig fildeling, opplysninger om lovens bestemmelser og forslag til hvordan ulovlighetene kan stoppes – uten at abonnentens identitet blir kjent for andre enn internettilbyderen. Ett eller flere slike varselbrev vil dessuten gjøre abonnenten oppmerksom på at ulovlig fildeling er registrert. Uten et slikt varsel, vil ikke abonnenten vite noe før en eventuell henvendelse fra rettighetshaverne etter at abonnentens identitet er pålagt utlevert av en domstol. I et slikt perspektiv kan varselbrev styrke abonnentens rettssikkerhet.

Departementets viser til prinsipielle, administrative og økonomiske forhold som tilsier at vi bør avvente erfaringene fra andre land før etablering av en ordning med varselbrev etableres i åndsverkloven. NJ mener at argumentene har tyngde, men ikke veier opp mot de åpenbart positive sidene ved en slik ordning. NJ vil derfor foreslå at en ordning med varselbrev tas inn ved denne revisjonen av åndsverkloven.

Thomas Spence
Nestleder

Jahn-Arne Olsen
Generalsekretær